

UBLAŽAVANJE I UPRAVLJANJE MIGRACIJSKOM KRIZOM NA UNSKO-SANSKOM KANTONU

Amela Čolić, Hamdija Lipovača, Belma Bajrić

Univerzitet u Bihaću, Pravni fakultet, Džanića mahala 66, 77 000 Bihać, Bosna i Hercegovina,
caloamela@hotmail.com

SAŽETAK

Dok bosanskohercegovačko društvo nastoji osigurati standarde institucija Evropske unije i Vijeća Evrope unutar vlastitog društva, suočavamo se sa problemom sigurnosti državnih granica i trendom porasta ilegalnih migracija. Unsko sanski kanton postao je vrsta tampon zone prema „otvorenoj Evropi ili Evropi tvrđavi“ gdje se uočavaju svi nedostaci međunarodnopravne zaštite prava pomenutih kategorija i maloljetnika bez pratnje. Politika države BiH prema migrantima, te retorika međunarodnih organizacija ukazuje na realnost nefunkcionisanja mehanizma koordinacije državnih institucija. Nezakonite migracije uživaju određena međunarodna prava, koja se moraju poštivati. Diskriminatorni stavovi pojedinih država članica EU usmjerili su migracijske tokove prema Bosni i Hercegovini, a nesposobnost vlastitih donosioca odluka i ustroj državne vlasti intenzivno su usmjerili ilegalne migracije najvećim dijelom prema Unsko sanskom kantonu. Programi pomoći ukazuju na različite interese, propusnost državne granice s istočne strane i zaštićenost iste sa zapadne strane na granici sa Hrvatskom/EU uz zadržavanje migranata u BiH, na Unsko sanskom kantonu što je moguće duže. Međunarodne organizacije IOM i UNHCR lokalno upravljaju poslovima uz znatno veće naknade zaobilazeći lokalne aktere koji nose teret krize intenzivno četvrtu godinu zaredom. Postojeća kriza se nastavlja uz zadržavanje različitih pristupa. Različiti interesi pokazali su nedostatak odgovornosti kako međunarodnih (evropskih), tako i državnih aktera za adekvatno djelovanje, primjer prihvatnog kampa Lipa.

Ključne riječi: migrantska kriza, ilegalni migranti, Zapadno-balkanska ruta, upravljanje migracijskom krizom, podjela odgovornosti.

UVOD

Migracije su vidljiv i značajan problem u pružanju sigurnosti, stabilnosti i ekonomskog napretka, te nacionalne socijalne sigurnosti i kohezije. Sheme migracija su složene, sa privremenom i kružnom migracijom, ali i sa stalnom migracijom u vezi sa međunarodnom mobilnošću radne snage. Nužan je cjelovit pristup uređenju pitanja migranata, podrazumijevajući pod tim status ove grupe „*ljudi u pokretu*“ kako u zemlji porijekla, tako i u tranzitnim i zemljama konačne destinacije. Nužno je razumijevanje uzroka i posljedica međunarodnog protoka ljudi i njihove međupovezanosti sa ekonomskim razvojem. Migracija danas je prirodni i neizbježan fenomen, a put ka uređenoj migraciji nije jednostavan. Zloupotreba, neregularno kretanje, ksenofobija i erozija standarda i stabilnosti samo su neke od opasnosti, uz trgovinu ljudima, krijumčarenje migranata i korupciju. Migracija kroz prekogranične i transnacionalne tokove može se uspješno usmjeravati samo uz međunarodnu saradnju. U proteklih nekoliko godina, sve prisutniji, ali ne uvijek i koherentni, državni odgovori podrazumijevaju i dijalog među vladama, kao i preporuke za migracije. Jezične, kulturološke barijere, te društvena marginalizacija negativno utiču na ljudska prava migranata, usljed neprimjene pravila univerzalne jurisdikcije u pogledu njihove zaštite. S vremenom je rastao broj ilegalnih migranata i njihova ljudska prava su se zlorabljavala, zbog čega su migranti označeni kao *osjetljive grupe* i stavljeni su u okvir zaštite ljudskih prava. Stoga, je zaštita migranata neophodna zbog njihove potencijalne ranjivosti u pogledu diskriminacije, iskorištavanja i zlorabte. Osim toga, migranti bez dozvole za ulazak nalaze se na marginama zaštite prema standardima za sigurnost i zdravlje. Prijeko je potrebno da

zemlje obezbijede neki minimum standarda zaštite, uključujući osnovna ljudska prava, za sve migrante bez obzira na njihov status. Pitanje kulturološke distance između migranata koji ulaze u zemlju i lokalnog stanovništva otklanjaju se pružanjem usluga za integraciju migranata, ali su potrebni i drugi paralelni programi koji bi razvijali toleranciju kod lokalnog stanovništva. Moderna demokratska i pluralistička društva omogućila su da ljudska prava postanu zajednička svima. Tako i manjine imaju pravo da ravnopravno sudjeluju u društveno-političkom životu, bez obzira na etničke, rasne, spolne, religijske ili jezičke razlike.

Migrantska kriza iz 2015. godine otvorila je pitanje ljudskih prava manjina i ugroženih grupa, jer bi odnos prema njima mogao postati izvorom novih kriza i sukoba. Tražitelji azila i migranti imaju pravo na zaštitu ljudskih prava po međunarodnom pravu, u skladu sa Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima (koju je usvojila Opća skupština UN 10.12.1948. godine), gdje je u članu 1. jasno navedeno „*sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima*“. Stoga je obaveza država da poštuju međunarodne standarde u području zaštite ljudskih prava i da valjano i pojedinačno procijene specifične potrebe tražitelja azila i migranata u pogledu zaštite, uključujući zaštitu od trgovine ljudima i eksploatacije.

Migrantska kriza uticala je na osnovne evropske vrijednosti Unije: jedinstvo i jednakost, načelo solidarnosti, poštivanje nacionalnih identiteta i Uniju kao garanta mira, na slobodu kretanja prema Schengenskom sporazumu, na poštivanje ljudskih prava, kroz nedosljedno poštivanje međunarodnih obaveza kojima je pravno regulisan status izbjeglica, migranata i osoba bez državljanstva, zatim na sigurnosnu politiku i politiku proširenja. Migrantska kriza pokazuje i danas da zemlje Jugoistočne Evrope i posebno Zapadnog Balkana predstavljaju sigurnosnu tampon zonu prema unutrašnjosti Evrope.

PRAVNI SISTEM ZAŠTITE DRŽAVNE GRANICE BIH

Zakonom o graničnoj policiji Bosne i Hercegovine propisuje se nadležnost, organizacija i upravljanje Graničnom policijom Bosne i Hercegovine (Zakon o graničnoj policiji BiH [ZGP], 2009). Njegovim donošenjem uspostavljen je sistem zaštite državne granice Bosne i Hercegovine. Ovim zakonom predviđeno je da u okviru svojih nadležnosti Granična policija Bosne i Hercegovine provodi odredbe Zakona o nadzoru i kontroli prelaska državne granice (Zakon o graničnoj kontroli [ZGK], 2014), i Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu (Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu [ZKBSA] 2012), sprečavanjem, otkrivanjem i istraživanjem prekršaja koji su propisani navedenim zakonima. Posebno je predviđena obaveza „*provođenja Zakona o nadzoru i kontroli prelaska državne granice kao i pomoć organizacijskim jedinicama u sklopu Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine u rješavanju problematike kretanja i boravka stranaca kao i pitanje azila u Bosni i Hercegovini*“. Važan segment odnosi se na davanje „*stručnog mišljenja pravosudnim organima ili drugim institucijama vezano za vjerodostojnost dokumenata koji su korišteni ili su se namjeravali koristiti za prelazak državne granice (putni dokumenti, dokumenti za ličnu identifikaciju i bilo koji drugi dokumenti koji su vezani za kretanje osoba, vozila ili roba*“).

Pitanja granične kontrole i prelaska državne granice Bosne i Hercegovine, graničnog prijelaza, granične linije, zaštitnog područja i druga pitanja koja su u vezi s graničnom kontrolom uređena su Zakonom o graničnoj kontroli (ZGK, 2014). Ovi poslovi uključuju: „*osiguranje nepovredivosti državne granice, zaštitu života i zdravlja ljudi, sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela i prekršaja, te otkrivanje i pronalazak njihovih počinitelja, sprečavanje nezakonitih prekograničnih migracija i sprečavanje i otkrivanje drugih opasnosti za javnu sigurnost, pravni poredak i nacionalnu sigurnost*“. Obavljanjem granične kontrole osigurava se nepovredivost državne granice i sprečavaju se nezakonite prekogranične migracije. Članom 2. stav 2. Zakona o graničnoj kontroli definisano je da je Granična policija Bosne i Hercegovine „*dužna poštovati načelo zabrane vraćanja i zabrane sankcionisanja zbog nezakonitog ulaska ili prisustva u zemlji lica koja traže azil ili drugi vid međunarodne zaštite i izbjeglica*“. Članom 29. istog Zakona propisana je obaveza podvrgavanja graničnim provjerama koja propisuje da je „*svako lice koje namjerava prijeći ili je već prešlo graničnu liniju dužno zaustaviti se i dati na uvid važeću putnu ispravu. Lice je dužno policijskom službeniku Granične policije Bosne i Hercegovine pojasniti sve okolnosti vezane za ispunjavanje uvjeta za prelazak državne granice i postupati po upozorenjima i*

na redbama policijskog službenika“. Poslovi graničnih provjera obuhvataju: provjeru lica, stvari i prijevoznog sredstva. Ukoliko stranac „*prijeđe ili pokuša prijeći državnu granicu izvan graničnog prijelaza otvorenog za međunarodni saobraćaj ili izvan graničnog prijelaza namijenjenog za promet između Bosne i Hercegovine i susjednih zemalja smatra se da je pokušao nezakonito prijeći državnu granicu“*. Najveći broj neregularnih migranata u Bosni i Hercegovini u tom su statusu upravo zbog načina njihovog ulaska u Bosnu i Hercegovinu, odnosno prelaska državne granice izvan graničnog prijelaza. Sloboda kretanja stranaca u Bosni i Hercegovini propisana je članom 8. Zakona o strancima, koji predviđa da stranci koji zakonito borave u Bosni i Hercegovini uživaju pravo na slobodu kretanja unutar Bosne i Hercegovine i slobodan izbor mjesta boravka. Ovo pravo može biti djelimično ili potpuno ograničeno u skladu sa Zakonom u mjeri koja je potrebna u demokratskom društvu u interesu državne ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, sprečavanja kriminala, zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Članom 9. Zakona o strancima propisuje se da je zabranjena diskriminacija po bilo kojoj osnovi, kao što su: rod, spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, status koji se stječe rođenjem ili drugi status. Za pokretanje i vođenje postupka utvrđivanja identiteta stranaca u Bosni i Hercegovini nadležna je Služba za poslove sa strancima (Zakon o strancima [ZOS], 2015).

Zakonom o azilu propisani su organi nadležni za njegovo provođenje, načela, uslovi i postupak za odobravanje izbjegličkog statusa, statusa supsidijarne zaštite, prestanak i ukidanje izbjegličkog statusa i statusa supsidijarne zaštite, privremena zaštita, identifikacijski dokumenti, prava i obaveze tražitelja azila, izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom kao i druga pitanja iz oblasti azila u Bosni i Hercegovini (Zakon o azilu [ZOA], 2016). Prvi korak za strance u procesu ostvarivanja prava na azil jeste iskazivanje namjere za traženje azila u Bosni i Hercegovini. Namjeru za podnošenje zahtjeva za azil stranac može iskazati prema članu 31. Zakona o azilu: Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine, na graničnom prijelazu ili organizacionim jedinicama Službe za poslove sa strancima. Ako stranac namjeru za podnošenje zahtjeva za azil iskaže na nekom od graničnih prijelaza, Granična policija Bosne i Hercegovine odmah obavještava mjesnu nadležnu organizacionu jedinicu Službe koja je obavezna preuzeti stranca. Granična policija Bosne i Hercegovine ili organizaciona jedinica Službe kojoj je stranac iskazao namjeru za podnošenje zahtjeva za azil upoznaje stranca s postupkom traženja azila i njegovim pravima i obavezama.

NADLEŽNE INSTITUCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Odgovorne institucije nadležne za postupanje u oblasti politike i regulisanja pitanja migracija, izbjeglištva i azila u Bosni i Hercegovini prema odredbama Zakona o strancima (ZOS, 2015) i Zakona o azilu (ZOA, 2016), te drugi subjekti koji djeluju u ovoj oblasti po drugim osnovama su:

- Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
- Služba za poslove sa strancima BiH
- Granična policija Bosne i Hercegovine
- ostala policijska tijela u Bosni i Hercegovini, te druga nadležna tijela.

U odnosu na azil, lista nadležnih institucija je proširena Sudom Bosne i Hercegovine i Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine nadležno je za zaštitu međunarodnih granica, unutrašnjih graničnih prijelaza i regulisanje saobraćajana graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine. To podrazumijeva uređenje procedura i načina organizacije službe vezano za kretanje i boravak stranaca u Bosni i Hercegovini. Sektor za azil, Služba za poslove sa strancima i Međunarodna organizacija za migracije svako iz svoje nadležnosti po osnovu sporazuma o funkcionisanju i logističkoj podršci privremenih prihvatnih centara uređuju saradnju i međusobnu pomoć u unapređenju sistema upravljanja migracionom krizom u Bosni i Hercegovini, uključujući pitanja smještaja, ishrane,

medicinskog zbrinjavanja izbjeglica i migranata, naknade troškova za komunalne usluge i održavanje infrastrukture.

STANJE MIGRANTSKE KRIZE U BOSNI I HERCEGOVINI SA POSEBNIM OSVRTOM NA UNSKO SANSKI KANTON

Povećanje broja ulazaka stranih državljana/ilegalnih migranata u Bosnu i Hercegovinu, sa krajnjom destinacijom na prostoru Unsko sanskog kantona započeo je u martu 2016. godine, nakon zatvaranja tzv. Balkanske rute, koja je do tada bila puštena u Đevđeliji i išla je dalje prema Mađarskoj i Hrvatskoj. Tokom 2017. godine u Bosni i Hercegovini zabilježeni su sporadični, kontrolisani ulasci i kretanje migranata, gdje je Bosna i Hercegovina prepoznata, uglavnom kao zemlja tranzita, za strane državljane iz drugih zemalja, te kao zemlja porijekla, gdje građani Bosne i Hercegovine odlaze u druge zemlje zbog ekonomske i političke situacije u zemlji. Institucionalni kapaciteti su u ovom periodu bili dovoljni za izvršavanje svih obaveza utvrđenih u zakonu. Međutim, u 2018. godini, u Bosni i Hercegovini, posebno na Unsko sanskom kantonu dolazi do dramatičnog porasta broja migranata koji uglavnom koriste Bosnu i Hercegovinu i Kanton za tranzit prema zemljama Evropske Unije. U većini slučajeva radi se o neregularnim migrantima koji su u Bosnu i Hercegovinu ušli ili ulaze bez ikakvih identifikacionih dokumenata, na mjestima koja nisu predviđena za prelazak državne granice, što predstavlja kršenje pravnih propisa Bosne i Hercegovine i nije u skladu sa procedurama nadležnih organa u Bosni i Hercegovini u pogledu ulaska stranca u zemlju. Povećan i nekontrolisan organizovani ulazak stranih državljana u Bosnu i Hercegovinu i kontinuitet tog procesa, zahtijevaju do danas obavezu dodatne mobilizacije materijalnih, finansijskih i ljudskih resursa kojima Bosna i Hercegovina ne raspolaže. Složenost pravnog poretka Bosne i Hercegovine, postojanje više nivoa vlasti sa različitim obimom izričite, podjeljene i paralelne nadležnosti pokazuje potpunu slabost institucija vlasti i lošu raspodjelu tereta migracione krize na nivou države. Organizovani i česti pokušaji ulaska migranata u Bosnu i Hercegovinu ima za posljedicu konstantni porast dolaska migranata što predstavlja opasnost po opću sigurnost i javni red i mir, a s druge strane stvara ozbiljne operativne poteškoće za obavljanje poslova zaštite državne granice. Pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko Sanskog kantona drže sigurnosnu situaciju pod kontrolom, ali je neophodna pomoć i koordinacija aktivnosti sa Ministarstvom sigurnosti BiH i drugim policijskim agencijama. Podaci iz službene evidencije Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko sanskog kantona u protekle tri godine ukazuju da je i stopa kriminaliteta na ovom Kantonu u porastu upravo iz razloga što na njegovom području borave lica za koje je vrlo često nemoguće utvrditi identitet, a počinitelji su raznih oblika krivičnih djela. Također, Zavod za besplatnu pravnu pomoć Unsko sanskog kantona bilježi porast predmeta i poduzimanje pravnih radnji u postupcima pred sudovima, kao i Kantonalnom tužilaštvu Bihać (Zavod za besplatnu pravnu pomoć, 2020). Najveći broj migranata u Bosni i Hercegovini upravo zbog blizine granice sa Republikom Hrvatskom se nalazi na području Unsko sanskog kantona. Privremeni smještaj migranti su našli u Privremenom prihvatnom centru Sedra, Đačkom domu Borići, šatorskom naselju/kampu Trnovi kod Velike Kladuše, prihvatnom centru Miral u Velikoj Kladuši, sada već zatvorenim improviziranom kampu Vučjak i zatvorenom prihvatnom centru Bira Bihać, te prihvatnom centru Lipa kod Bihaća. Procjena broja migranata obavlja se na bazi isporučenih obroka od strane Crvenog križa Unsko sanskog kantona, Crvenog križa Grada Bihaća, udruženja SOS i drugih humanitarnih organizacija. Značajan broj migranata se nalazi u privatnom smještaju, u ličnom aranžmanu, te u napuštenim objektima, gotovo u samom centru Grada Bihaća (zgrada Doma penzionera, prostori bivšeg kompleksa Kombiteksta, Krajina metala i slični objekti).

S obzirom na to da na samom početku nije uspostavljen adekvatan sistem prijave niti registracije migranata, niti su poduzete odgovarajuće radnje u pravcu utvrđivanja njihovog statusa u skladu sa važećim zakonskim propisima koji uređuju boravak i kretanje stranaca i azil u Bosni i Hercegovini nije se moglo sa sigurnošću govoriti o tačnom broju migranata koji se nalaze na području Unsko sanskog kantona. Mehanizam podrške Unsko sanski kanton ostvario je posredstvom IOM-a i UNHCR-a koji kako se može zaključiti i upravljaju procesom zbrinjavanja migranata na ovom području. IOM vrši sanaciju i utopljanje objekata za zbrinjavanje migranata, obezbjeđuje ishranu posredstvom implementing partnera Crveni križ USK-a, dok UNHCR

migrantima omogućava uživanje primarne zdravstvene zaštite posredstvom potpisanih protokola o saradnji s lokalnim domovima zdravlja. Izostala je podrška organa vlasti Bosne i Hercegovine lokalnim zajednicama, kako u Bihacu tako i Velikoj Kladuši. I pored velike brige i nadljudskih napora koji se čine na zbrinjavanju migranata od strane lokalne zajednice, uslovi u kojima borave migranti su teški. Broj migranata na području Grada Bihaća se svakodnevno povećava, u prosjeku za 50 do 100 migranata.

U aprilu mjesecu 2018. godine, gradska uprava Grada Bihaća za smještaj migranata ustupila je napušteni Đački dom u Borićima. Sporazumom sa IOM-om, Crveni križ USK preuzeo je obavezu obezbijeđenja hrane i higijenskih potrepština za migrante. Crveni križ kao partner Međunarodne organizacije za migracije preuzeo je obavezu distribucije tri obroka dnevno (dva topla obroka i jedan lunchpaket). Nadležno Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine nije uspostavilo adekvatnu saradnju sa Gradom Bihaćem i općinom Velika Kladuša, niti je ispunilo svoju ulogu, a ni preuzete obaveze u rješavanju statusa ovih lica. Kapaciteti Đačkog doma koriste se za smještaj migranata samaca, odraslih muškaraca i starijih maloljetnika. S obzirom na različitost kulturoloških i tradicionalnih podneblja iz kojih dolaze migranti, često dolazi do verbalnih, a nerijetko i fizičkih sukoba. Korisnicima su obezbijeđeni kontejneri za higijenu, Crveni križ formirao je u Đačkom domu info pult, na kojem se prikupljaju podaci o potrebama korisnika, vrši podjela deka, vreća za spavanje i podmetača, sortiranje odjeće i obuće i higijenskih artikala. Gradska uprava je odobrila sanaciju objekta u cilju poboljšanja uslova na način da se objekat zatvori stolarijom, sanira krov i postave podovi. Utopljanje Đačkog doma preuzeo je IOM. Grad Bihać je osigurao redovno čišćenje ovog područja, Javno-komunalno preduzeće Grada Bihaća svakodnevno čisti i odvozi otpad. Dom zdravlja Bihać osigurava zdravstvenu zaštitu tako da ima potpisan ugovor sa „Ljekarima bez granica“.

Privremeni prihvatni centar Sedra smješten je na području Grada Cazina, 5 km od Grada Bihaća. Objekat osigurava smještaj ranjivim kategorijama (porodice, samohrani roditelji, majke s djecom, djeca bez pratnje, žrtve nasilja) koje se nalaze na području Unsko sanskog kantona. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine otvorilo je Centar u julu 2018. godine. Objekat je u privatnom vlasništvu, a prema saznanjima najveći broj ovih lica ima status neregularnih migranata. Broj migranata kontinuirano se povećava, gradska uprava nema kapaciteta za adekvatno upravljanje migrantskom krizom i izražena je zabrinutost za sigurnost i imovinu građana Grada Bihaća. Predstavnici Grada Bihaća redovno učestvuju na sastancima Koordinacijskog tima Unsko sanskog kantona, koji se održavaju s ciljem razmjene podataka između predstavnika organa državne vlasti, međunarodnih i nevladinih organizacija. U obavljanju aktivnosti humanitarnog zbrinjavanja migranata, Crkveni križ Unsko sanskog kantona i Crveni križ Grada Bihaća angažuju volontere, dok se po potrebi mobilizuju i volonteri iz ostalih kantona, gradova i općina. Privremeni prihvatni centar Sedra finansira se u jednakim dijelovima od strane Evropske komisije za humanitarnu pomoć ECHO, IOM i UNHCR. Upravljanje Centrom i internu registraciju migranata vrši IOM. Uz podršku UNICEF u Sedri je uspostavljen siguran kutak za djecu i kutak za majke i bebe. Putem Caritasa je osiguran socijalni kutak za migrante i izbjeglice u cilju realizacije socijalizacije ovih kategorija koje se međusobno razlikuju po kulturi i tradiciji. Primarnu zdravstvenu zaštitu za korisnike Đačkog doma u Borićima pruža Dom zdravlja Bihać, dok Dom zdravlja Cazin obezbjeđuje primarnu zdravstvenu zaštitu za korisnike Prihvatnog centra Sedra. Za laboratorijske, specijalističke, subspecijalističke preglede UNHCR obezbjeđuje prijevoz u bolnicu, dok Danski Crveni Križ obavlja organizacijske pripreme za osiguranje ostvarivanja zdravstvene zaštite u bolnici. Psiho-socijalnu zaštitu korisnicima smještenim u Centru Sedra pružaju Fondacija Bosanskohercegovačka inicijativa žena i nevladina organizacija „Žene sa Une“. Psiho-socijalna zaštita podrazumijeva procjenu ranjivosti i kontinuirano praćenje potreba migranata kao i podizanje svijesti lokalnih zajednica s ciljem njihove integracije u društvo. Jedan od ključnih segmenata integracije u društvo je obezbjeđenje adekvatnog obrazovnog rada s djecom ovih lica u prihvatnim centrima. Udruženje „Žene sa Une“ s partnerskom organizacijom Save the Children, početkom maja mjeseca 2018. godine, provelo je istraživanje koje se odnosilo na procjenu potreba porodica sa djecom. Cilj istraživanja je bio da se utvrdi broj djece koja borave na području Unsko sanskog kantona. Besplatnu pravnu pomoć migrantima pruža Udruženje „Vaša prava BiH“, koje

od septembra 2018. godine, ima uspostavljenu kancelariju u Bihacu. Od strane Udruženja „Žene sa Une“ od juna 2018. godine, u Dačkom domu u Borićima uspostavljen je prostor namijenjen djeci pod nazivom „Child friendly space“, odnosno, siguran kutak za djecu. Na dnevnoj osnovi, volonteri rade s preko 80 djece. Veoma važnu ulogu u postupanju sa djecom, odnosno u postupku postavljanja zakonskog staratelja ima Centar za socijalni rad Bihac. Centar za socijalni rad Bihac jedini je na području Unsko sanskog kantona koji se bavi problematikom migracija, zbrinjavanjem migranata i imenovanjem staratelja maloljetnoj djeci. Predstavnici Općine Velika Kladuša ne raspolažu sa informacijom o ukupnom broju migranata koji se nalaze na području Općine, niti raspolažu preciznom informacijom o njihovom pravnom statusu. Uzimajući u obzir činjenicu da se broj migranata kontinuirano povećava, predstavnici općinske vlasti ističu da nemaju kapaciteta za adekvatno upravljanje migrantskom krizom i izražavaju stalnu zabrinutost za sigurnost građana. Posebno se ukazuje na problem nedostatka adekvatnog mehanizma nadzora ovog procesa. Gotovo 99% migranata nema regulisan status, odnosno nije izvršena njihova registracija od strane Ministarstva sigurnosti/Sektora za azil, niti Službe za poslove sa strancima. Ova lica nisu upoznata s procedurom niti postupkom stjecanja prava na azil u Bosni i Hercegovini, kao ni pravima koja im pripadaju po osnovu Zakona o strancima i Zakona o azilu Bosne i Hercegovine. Javna je tajna da migranti, uglavnom u toku noći pokušavaju prijeći granicu (tzv. "game") između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske i to na dužnom pojasu od 70 km i uglavnom se radi o 7 do 10 pa i više pokušaja prelaska granice, šumskim putevima po migrantu. Migranti kontinuirano ukazuju na grubo postupanje hrvatske policije. U pokušajima prelaska graničnog prelaza, granična policija Republike Hrvatske oduzima im, prema njihovim navodima putne isprave, novac i mobitele (uništava mobitele, puništa za mobitele), nanosi tjelesne povrede, pri čemu su česte modrice po rukama, podljevi ispod očiju i polomljeni zubi, a kao dokaz navode medicinsku dokumentaciju u kojoj su konstatovani lomovi ruku i nagnječenja rebra. Također, migranti su ukazali na korektan tretman od strane granične policije Republike Slovenije, ali navode da moraju platiti kaznu za ilegalan prelazak granice u iznosu od 230 € ili u onoj količini sredstava koju trenutno imaju kod sebe. Institucija ombudsmena BiH (Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, 2018) ukazala je na problem djece bez roditeljske pratnje. Djeci bez roditeljske pratnje nije određen staratelj, što je obaveza, prema Zakonu o azilu, a i prema odredbama Konvencije o pravima djeteta. Ovo aktualizira pitanje nadležnog centra za socijalni rad koji bi trebao shodno Zakonu imenovati staratelja kako bi se osigurao najbolji interes djeteta. Ombudsmeni Bosne i Hercegovine su tražili urgentno postupanje kako bi se djeci u što kraćem roku odredio staratelj i na taj način zaštitio najbolji interes djeteta.

Broj ilegalnih migranata u Bosni i Hercegovini značajno se povećao od 2018. godine do danas. U 2019. godini zabilježeno je 29.302 migranta na granici ili putem kopnenih aktivnosti, u odnosu na 23.977. u 2018. godini. Prve tri prijavljene zemlje porijekla bile su Pakistan, Afganistan i Irak. Do kraja augusta 2020. u zemlji je bilo oko 10.000 migranata i azilanata. Njih oko 6.500 je sklonjeno u sedam (7) privremenih prihvatnih centara koje finansira EU u Unsko sanskom kantonu i Sarajevskom kantonu. Nesposobnost vlasti na svim nivoima dovela je do neefikasne međuinstitucionalne koordinacije i gomilanja tereta odgovornosti na nivou rijetkih lokalnih zajednica, kao što je bilo na Unsko sanskom kantonu u periodu od juna 2016. do juna 2019. godine. Pod pritiskom nezadovoljne javnosti juna 2019. godine lokalne vlasti u Unsko sanskom kantonu uvode ograničenja i određuju maksimalan broj migranata u kantonu i prisilno izmještaju migrante na neprikladnu lokaciju Vučjak. Uz podršku humanitarnih organizacija i usljed medijskog izvještavanja o nehumanim uslovima kamp Vučjak je zatvoren u decembru 2019. godine, a približno 700 osoba koje su tamo zatečene, uz pomoć EU je preseljeno u novi objekat u Blažuju kod Sarajeva. Zaštita ranjivih grupa migranata, kao što su djeca bez pratnje i razdvojena djeca, trudnice, samohrani roditelji, osobe s invaliditetom, bolesne osobe i žrtve nasilja, je adekvatnija. Ove grupe su identifikovane i upućene nadležnim tijelima za dobijanje pomoći i usluga u skladu s međunarodnim standardima. Samo vlasti Unsko sanskog i Kantona Sarajevo omogućavaju pristup zakonskom starateljstvu i olakšavaju pristup obrazovanju djeci bez pratnje. Pravni okvir povratka za migrante koji ilegalno borave u Bosni i Hercegovini zahtijeva poboljšanja, jer se uglavnom zasniva na pomoći stranih donatora. I zakonski okvir i njegovo

provođenje zahtijevaju dodatna poboljšanja. Unaprijeđeni su mehanizmi za prikupljanje, razmjenu i analizu statističkih podataka o migracijama u Informativnom sistemu za migracije.

Ogorčene ponašanjem nadležnih viših nivoa vlasti, ponašanjem međunarodnih/evropskih institucija koje su preuzele upravljanje migrantskom krizom na prostoru BiH/Unsko Sarskog kantona, te pod pritiskom sopstvene javnosti, vlasti Unsko Sarskog kantona su u više navrata pokušavale spriječiti ulazak migranata u kanton ograničavajući slobodu kretanja ili ne dozvoljavajući pristup prihvatnim objektima. S tim u vezi nova ograničenja uvedena su u augustu 2020. Tako je u cilju uspostavljanja kontrole i nadzora nad migrantskom krizom na području USK Operativna grupa za koordiniranje aktivnosti i nadzora nad migrantskom krizom na području USK posegnula za radikalnijim mjerama tokom 2020. godine. Mjere za kojima se posegnulo su ograničavanje slobode kretanja migranata u općinama i gradovima USK. U kontekstu navedenog, Operativna grupa je, također, u koordinaciji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova USK postavila policijske snage na entitetskoj granici u dijelu magistralne ceste na pravcu Bosanska Otoka – Bosanski Novi u mjestu Blatna. Navedene službene osobe imale su ovlaštenja da zaustave i spriječe svaki pokušaj ulaska na USK od strane stranaca (ilegalnih migranata) bez obzira na porijeklo i uzrast. Imali su ovlaštenja da obustavljaju saobraćaj, vrše kontrolu putnika u prevoznim sredstvima (privatni automobili, taxi vozila i motorna putnička vozila koja služe za javni prijevoz većeg broja putnika u cestovnom prometu), te ukoliko primijete stranca (ilegalnog migranta) da ih pozovu dobrovoljno da napuste navedena vozila nakon čega su ih vraćali preko entitetske granice. Nerijetko se dešavalo da stranci (ilegalni migranti) odbiju da postupe po naredbi policijskih službenika i tada su prisilno bili izvođeni iz navedenih prijevoznih vozila nakon čega se pristupalo vraćanju u drugi entitet. Međutim, i entitet Republika Srpska je ubrzo formirala kontrolu sa svoje strane entitetske granice sa Federacijom BiH pri čemu nije dozvoljavala da se osobe koje su na prethodno opisan način napustile entitet Federaciju BiH odnosno USK nastave kretati kroz teritorij RS-a. I tako je došlo do zaustavljanja desetina, a u nekim fazama i stotina stranaca na prostoru tzv. „ničije zemlje“ prozvanom od strane građana koji žive u tom području. Ilegalne migrante nijedan entitet nije htio, te su navedeni ljudi zadržavani u pojasu od 100 metara širine između magistralne saobraćajnice, s jedne strane i željezničke pruge, s druge strane. Uz to, migranti koji su koristili usluge prijevoza Željeznica Federacija BiH bivali su na željezničkoj stanici u Bosanskoj Otoci izvođeni iz vozova i vraćani na navedenu entitetsku liniju. Među migrantima je bilo trudnica, maloljetnika i malene djece koji su osobnu higijenu bili prinuđeni obavljati vodom iz korita rijeke Une. Građani iz okolnih mjesta su im, svako u okvirima svojih mogućnosti, dostavljali pitku vodu i hranu. Međutim, kako je vrijeme odmicalo, a rješenja nije bilo ni u naznakama za te ljude, jer su vlasti oba entiteta bile ustrajne u namjeri nepropuštanja te populacije i zabrani slobode kretanja sve je ukazivalo da će doći do humanitarne krize slične onoj u vaninstitucionalno formiranom migrantskom naselju Vučjak. Bilo je evidentno da je nužno uključivanje Crvenog križa i drugih humanitarnih organizacija da bi se izbjegli najgori scenariji. U isto vrijeme policijski službenici su, također, u mjestu Velečevo kod Ključa, provodili iste mjere pri čemu je nastalo neformalno migrantsko naselje. Šatori u blatu i snijegu su bili dokaz provedenih naredbi Operativne grupe USK.

Postavlja se pitanje pravnog osnova i ovlaštenja za korištenjem mjera od strane Operativne grupe, a koje se direktno odnose na kršenje osnovnog ljudskog prava na slobodu kretanja propisanog članom I Ustava Bosne i Hercegovine, tačka 4. Kretanje roba, usluga, kapitala i lica u kojem se garantira sloboda kretanja širom Bosne i Hercegovine, te uspostavlja obaveza države i entiteta da neće ometati punu slobodu kretanja lica, roba, usluga i kapitala širom Bosne i Hercegovine. S tim u vezi nijedan entitet neće provoditi bilo kakvu kontrolu na granici između entiteta. Nesumnjivo je da je navedenim radnjama Operativna grupa postigla smanjenje broja ilegalnih migranata na području USK s jedne strane, ali je prekršila provedbu ustavom zagarantovanog prava svim osobama koje se nalaze na teritoriji BiH bez obzira da li su izbjeglice, ekonomski migranti ili su ilegalni migranti tražioci azila. Ustav Bosne i Hercegovine u članu II garantira Ljudska prava i osnovne slobode i to u tački 3. Katalog prava u okviru kojeg svim licima na teritoriji BiH osigurava uživanje ljudskih prava i sloboda predviđenih međunarodnim standardima i Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda što uključuje i

pravo na slobodu kretanja. Uživanje prethodnog prava osigurano je svim licima u BiH bez diskriminacije po osnovu spola, rase, boje, jezika, vjere, političkog mišljenja, socijalnog porijekla ili drugog statusa. Osim kršenja prava pojedinaca, postavlja se pitanje da li je, primjera radi, dana 09.11. 2018. godine došlo ponovo do nezakonitog zarobljavanja „BH voza“-714 u Bihacu od strane MUP-a USK i do nasilnog prekida odvijanja redovnog putničkog željezničkog saobraćaja na relaciji Bihać-Sarajevo. Prema navodima policije, bilo je riječi o 146 migranata. Međutim, onemogućeno je putovanje i drugim putnicima, sa uredno kupljenim kartama, da nesmetano putuju na relaciji Bihać-Sarajevo (Željeznice FBiH, 2021).

Sagledavajući sve poduzete aktivnosti, Operativna grupa USK je kontinuirano svojim odlukama sprječavala zakonom priznato pravo poslovnim subjektima da vršenjem registrirane djelatnosti ostvaruju profit (ostvarivanje lukrativne djelatnosti). Na isti način pogođeni su poslovni subjekti u državnom vlasništvu (Željeznice Federacije BiH), kao i u privatnom vlasništvu (prevoznici). Odgovor na migracijske tokove koji su i dalje prisutni je neadekvatan uz značajne institucionalne i koordinacijske slabosti. Većina odgovornosti i dalje je na Unsko sanskom kantonu i Kantonu Sarajevo. Politička neaktivnost i negativna retorika sprečavaju pravovremeno pružanje zaštite i pomoći u skladu s međunarodnim standardima. Bosna i Hercegovina bi trebala preuzeti punu odgovornost za upravljanje prihvatnim centrima i usvojiti djelotvorne krizne planove kako bi se nosila s mogućim povećanim prilivom migranata u budućnosti. Reakcija na krizu tokom izbijanja COVID-19 u cjelini je bila zadovoljavajuća, što je spriječilo veće širenje zaraze i teže posljedice za migrantsku populaciju. Uz ogromne napore šatorski kamp u Lipi kod Bihaća otvoren je u aprilu 2020. godine kao preventivna mjera za pružanje osnovnih higijenskih i zdravstvenih usluga i smanjenje mogućnosti zaraze COVID-19 za oko 1000 osoba koje borave izvan smještajnih centara u Unsko sanskom kantonu. Do kraja augusta u kamp je smješteno 1.500 osoba. Humanitarni partneri su prisutni kako bi proveli finansijsku pomoć EU i nadgledali poštovanje međunarodnih standarda.

EVROPSKO GLEDIŠTE

Migrantska kriza odražava se na sve tokove života, ali institucije BiH moraju odgovornije postupati i u najvećoj mogućoj mjeri prevenirati ukoliko je moguće, kao i adekvatnim djelovanjem sanirati posljedice ove krize. Podrška Evropske unije i vlada evropskih država putem IOM i UNHCR kroz finansijsku podršku vlastima u Bosni i Hercegovini za upravljanje migracijama uključujući i podršku za dodatne prihvatne kapacitete u Lipi je značajna. Svi nivoi vlasti u BiH pozivaju se kontinuirano na poduzimanje svih neophodnih mjera na sprječavanju daljnjeg širenja humanitarne krize. Evropska unija očekuje od BiH da se osigura efikasna koordinacija upravljanja granicama i kapacitetima za upravljanje migracijama na svim nivoima i da se osigura funkcionisanje sistema azila. Stanje po pitanju zakonite i nezakonite migracije pominje se i u predloženom novom paktu o migraciji i azilu. Tim povodom naglašeno je da bi migracija trebala biti ugrađena u sveobuhvatna partnerstva kao osnovno pitanje, a na osnovu procjene interesa EU i zemalja partnera. Novi pakt poziva na prilagođenu podršku zapadnom Balkanu kako bi se osiguralo da ove zemlje kao buduće države članice budu spremne da odgovore na zajedničke migracijske izazove. Podrška Evropske unije migracijama na zapadnom Balkanu se odnosila na stvaranje novih ili snažnijih institucija, izradu zakona i postupaka u oblastima azila, zaštite i upravljanja granicama, kao i preuzimanje složenog i zahtjevnog *acquisa* EU. U posljednjem Izvještaju o napretku Bosne i Hercegovine iz 2020. godine potvrđuje se da je institucionalno uređenje i usklađivanje propisa Propisi o strancima uglavnom u skladu sa *acquisem* EU. Ističe se potreba donošenja nove strategije i akcionog plana za migracije i azil. Da se iščitati iz Izvještaja da BiH mora izraditi realističan plan hitnih mjera kako bi se nosila sa mogućim dodatnim prilivom migranata i izbjeglica. Kako svaka medalja ima svoje lice i naličje tako i evropsko gledište ima kritičare među lokalnim akterima. Analize dostupnih dokumenata, izvještaja, istraživanja od strane medija i lokalnih aktera pokazali su da EU programi pomoći su oblikovani u skladu sa direktnim interesima Unije da ojača svoju vanjsku granicu i zadrži migrante i izbjeglice u BiH, što je duže moguće. Sredstva EU fondova uglavnom idu za ublažavanje posljedica migrantske krize, a ne za otklanjanje uzroka problema. Primjer finansiranja lokalnih infrastrukturnih projekata (obnova

ulične rasvjete u Bihaću, obnova odjela večeraja u Kantonalnoj bolnici u Bihaću, nabavka opreme za odjeljenje ginekologije u Domu zdravlja Bihać), samo su neki od primjera pokrivanja troškova upravljanja krizom. Lokalne kantonalne vlasti kritične su kako prema evropskim zvaničnicima tako i prema državnim donosiocima odluka osuđujući načine rješavanja nekih segmenata složenog problema. Nije tajna da se većinski dio finansijskih sredstava prebacuje na IOM i UNHCR koje lokalno upravljaju poslovima uz znatno veće naknade, zaobilazeći lokalne aktere o čemu su kantonalne vlasti izvještavale zainteresiranu javnost.

ZAKLJUČCI

Sporadični, kontrolisani ulazak i kretanje stranaca, u i kroz Bosnu i Hercegovinu kao zemlju tranzita, zamijenjen je periodom sa dramatičnim porastom broja stranaca, iregularnih migranata koji svakodnevno ulaze u Bosnu i Hercegovinu i koji uglavnom koriste Bosnu i Hercegovinu za tranzit prema zemljama Evropske Unije. S druge strane i sami građani Bosne i Hercegovine suočavaju se s odlaskom u druge zemlje zbog ekonomske i političke situacije u BiH. Institucionalni kapaciteti su u prvom periodu bili dovoljni za izvršavanje svih obaveza utvrđenih u zakonu. Važno je istaći i da skoro svi registrovani migranti spadaju u kategoriju tzv. iregularnih migranata, odnosno kategoriju stranaca neregulisanog statusa, (u procentu čak i preko 98%). Na kraju, konstatovan je i određeni broj migrantskih porodica s djecom. U Bosni i Hercegovini se trenutno odvija proces tzv. mješovitih migracija. Preklapaju se motivi migracija, tako da imamo strance koji su u potrazi za boljim uslovima života/ekonomski migranti i stranci koji traže utočište/osobe pod međunarodnom pravnom zaštitom. Bosna i Hercegovina je dominantno tranzitna zemlja za državljane Pakistana, Irana, Iraka, Maroka, Tunisa, Alžira, Libije, Sirije, Afganistana... Povećan priliv svih kategorija migranata i kontinuitet tog procesa, zahtijevaju obavezu dodatne mobilizacije materijalnih, finansijskih i ljudskih resursa kojima Bosna i Hercegovina ne raspolaže. S druge strane, treba istaknuti da je složena ekonomska, politička i socijalna situacija u Bosni i Hercegovini uzrokom povećanog broja migracija i građana Bosne i Hercegovine koji napuštaju Bosnu i Hercegovinu (Čičić, 2019). Sve ukazuje da postoji potreba urgentnog djelovanja. Povećan priliv svih kategorija migranata i kontinuitet tog procesa, zahtijeva obavezu dodatne mobilizacije materijalnih, finansijskih i ljudskih resursa. U većini slučajeva radi se o strancima koji su u Bosnu i Hercegovinu ušli ili ulaze bez ikakvih identifikacionih dokumenata, na mjestima koja nisu predviđena za prelazak državne granice, a preseljavaju se iz jedne u drugu državu uz kršenje pravnih propisa države u koju ulaze, odnosno protiv volje organa države na čiju teritoriju ulaze. Za većinu ovih lica Bosna i Hercegovina, posebno Unsko sanski kanton je uglavnom zemlja/područje tranzita. Ovako složena situacija nameće obavezu da se moraju osigurati načela vladavine prava u procesu kontrole granice i ulaska i kretanja stranaca, uz uvažavanje ljudskih prava garantovanih međunarodnim standardima.

Na terenu se primjeti neefikasnost u postupanju nadležnih organa, koja je evidentna u svim fazama postupanja prema strancima. Slabosti u procesu registracije automatski povlače i nemogućnost organizovanja intervju-a s tražiteljima azila, a s ciljem donošenja konačne odluke. Sporost postupka ostavlja prostor da migranti koji se nalaze u različitim fazama postupka za ostvarivanje azila najčešće nisu adekvatno zbrinuti, te se nalaze na ulicama gradova, zbog čega su intervenisale međunarodne organizacije (UNHCR, IOM), te neke nevladine organizacije, neformalne grupe i pojedinci, posebno s ciljem zbrinjavanja posebno ugroženih kategorija, smještajući ove osobe u hostele i privatne smještaje. Ne postoji adekvatna evidencija nadležnih službi o broju tražitelja azila koji su smješteni u hostele i privatne smještaje. Migrantska kriza na prostoru Bosne i Hercegovine, posebno na dijelu Unsko sanskog kantona u zadnjih nekoliko godina rezultirala je i određenim brojem organizovanih prosvjeda lokalnog stanovništva, posebno građana Grada Bihaća, općina Velike Kladuše i Bosanske Krupe koji su tražili veću koordinaciju odgovornih institucija, bolju saradnju državnog nivoa i evropskih i međunarodnih organizacija koja se bave pitanjima migracije i azila. Građani Unsko sanskog kantona su potpuno pravilno uočili neprimjenu načela solidarnosti i pravedne podjele odgovornosti^v kako na nivou EU među državama članicama, tako i na nivou Bosne i Hercegovine između entiteta, te kantona na nivou Federacije Bosne i Hercegovine. Prema statusu i položaju manjinskog stanovništva u odnosu na

većinsko u različitim dijelovima Bosne i Hercegovine, te situaciji sa položajem migranata blokiranih na Zapadno Balkanskoj ruti možemo konstatirati da je bosanskohercegovačko društvo na krajnjem minimumu u smislu vlastite demokratizacije i modernizacije. Države imaju obavezu zaštititi sva prava migranata, bez obzira na nacionalnost i status u društvu, bilo da su u tranzitu ili u okviru jedne države. Zauzvrat, migranti imaju obavezu poštovati zakone države domaćina. Svjedoci smo nepoštivanja javnog poretka za vrijeme kretanja i boravka migranata u Bosni i Hercegovini, nepridržavanja zakona i propisa države domaćina, te odluka organa vlasti, nepostojanja isprava sa kojom ulaze u Bosnu i Hercegovinu ili drugih identifikacionih dokumenata, odnosno potvrda izdatih s ciljem dokazivanja ili potvrde identiteta i zakonitosti ulaska i boravka u Bosni i Hercegovini, ugrožavanja imovine domaćeg stanovništva. Prioriteti su zaštita osoba koja žive izvan izbjegličkih kampova u urbanim i ruralnim sredinama, jačanje pravnog režima za međunarodnu zaštitu ovih osoba, lakši pristup međunarodnim i regionalnim instrumentima zaštite, unaprijeđenje i jačanje kapaciteta države domaćina u davanju azila i zaštiti izbjeglica, ukidanje tzv. stanja bez državljanstva. Ovo se smatra sastavnim dijelom međunarodnih napora u postizanju ciljeva Programa UN o održivom razvoju do 2030. godine. To bi vodilo stvaranju migrantskog prava, kao posebne grane ljudskih prava, uključujući i prava radnika migranata, kao posebne kategorije. Primjer reguliranja migranske krize jest EU, koja je izdvojila 1,8 milijardi eura kako bi utjecala na izvorne uzroke migracija iz Afrike. Usvajanje političkog rješenja za zemlje sjeverne Afrike i Bliskog istoka, prvenstveno za Siriju, i pružanje ekonomske pomoći, u budućnosti će potencijalnim izbjeglicama i radnicima migrantima omogućiti da ostanu u svojim domovima, čime bi se formirao model za buduća djelovanja u sličnim situacijama. Pravilno upravljanje migracijskim tokovima podrazumijeva garanciju pravednog postupanja s državljanima trećih zemalja koji borave zakonito u državama članicama, primjenu strožih mjera na suzbijanju nezakonite migracije i promociju bliže saradnje sa državama nečlanicama EU. Svim akterima je u interesu ujednačen nivo prava i obaveza kako za zakonite migrante tako i za vlastite građane. Ima prostora za poboljšanja kada je u pitanju odgovor na migracijske tokove. Neophodno je uspostaviti efikasne mehanizme saradnje i koordinacije kako bi se poboljšao nadzor granice i registracija i identifikacija migranata. Operativno-komunikacioni centar, u sklopu Sektora za zaštitu i spašavanje Ministarstva sigurnosti treba proaktivno koordinirati odgovor na migrantsku krizu. Relevantne entitetske, kantonalne i opštinske uprave trebaju učestvovati u procesu.

LITERATURA

- Čičić, M. (2019). Studija o emigracijama Bosna i Hercegovina. Sarajevo: ANUBiH.
- Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH (2018). Specijalni izvještaj o stanju u oblasti migracija u BiH. Preuzeto 12.05.2021. sa <https://www.ombudsmen.gov.ba/Jezik.aspx>
- Zakon o azilu, Službeni glasnik BiH, 11/6 i 16/16.
- Zakon o graničnoj kontroli, Službeni glasnik BiH, 53/09, 54/10 i 47/14.
- Zakon o graničnoj policiji BiH, Službeni glasnik BiH, 50/04, 27/07 i 59/09.
- Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu, Službeni glasnik BiH, 36/08 i 87/12.
- Zakon o strancima, Službeni glasnik BiH, 88/15.
- Zavod za besplatnu pravnu pomoć Unsko-sanskog kantona. (2020). Predmeti i poduzimanje pravnih radnji u postupcima pred sudovima.
- Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine (n.d.). Preuzeto 12.05.2021 sa sajta www.zfbh.ba.

MIGRATION CRISIS MITIGATION AND MANAGEMENT IN THE UNA SANA CANTON

Amela Čolić, Hamdija Lipovača, Belma Bajrić

University of Bihać, Faculty of Law Bihać, Džanića mahala 66, 77 000 Bihać, Bosnia and Herzegovina, caloamela@hotmail.com

ABSTRACT

While Bosnian society seeks to ensure the standards of the institutions of the European Union and the Council of Europe within its own society, we face the problem of security of state borders and the growing trend of illegal migration. Una Sana Canton has become a kind of buffer zone towards "open Europe or Europe of fortresses" where all the shortcomings of international legal protection of the rights of the mentioned categories and unaccompanied minors can be noticed. The policy of the state of B&H towards migrants, and the rhetoric of international organizations indicate the reality of the non-functioning of the coordination mechanism of state institutions. Illegal migration enjoys certain international rights, which must be respected. Discriminatory attitudes of some EU member state have directed migration flows towards Bosnia and Herzegovina, and the inability of their own decision makers and the structure of state power have intensively directed illegal migration, mostly towards Una Sana Canton. Assistance programs indicate different interests, the permeability of the state border on the east side and its protection on the west side on the border with Croatia / EU with the retention of migrants in B&H, in Una-Sana Canton as long as possible. The international organizations IOM and UNHCR manage business locally for significantly higher fees, bypassing local actors who bear the burden of the crisis intensively for the fourth year in a row. The current crisis continues while maintaining different approaches. Different interests have shown the lack of responsibility of both international (European) and national actors for adequate action, the example of the reception camp Lipa.

Keywords: migrant crisis, illegal migrants, Western Balkans route, migration crisis management, division of responsibilities.